

Vrijgevigheid op z'n Hollands

tekst Marcel ten Broeke en Addy de Jong
 beeld ANP

De fiscale aftrek van giften aan goede doelen ligt onder vuur, en dat is niet voor het eerst. Hoewel de regeling wel degelijk effectiever kan, gaat afschaffing geefexperts een brug te ver. „Als de overheid steeds minder publieke goederen levert, kan de filantropische sector dat opvangen. Maar schaf dan niet iets af wat geven juist stimuleert.”

VVD-Kamerlid Neppérus liet er vorig jaar geen onduidelijkheid over bestaan; voor haar hoeft het niet, die giftenaftrek. „Ik ben het met u eens dat giften uit vrijgevigheid gedaan moeten worden en ben zelf niet van plan van de giftenaftrek gebruik te maken”, antwoordde ze op de VVD-website Lef Moet Lonen aan ene Jaap Eissen, die graag zou zien dat de liberalen de fiscale aftrek snel elimineren.

Eerder klonk er ook vanuit de PVV-fractie in de Senaat al ietwat dreigende taal over de aftrek. „Door de giftenaftrek betalen Henk en Ingrid tot 52 procent mee aan de vrijgevigheid van de buurman. „Doe wel en zie niet om”, is vervangen door „Doe wel en vul uw belastingaangifte goed in”. Dat is vrijgevigheid à la Hollandaise: feestvieren van iemand anders zijn centen. Sinterklaas bestaat, hij heeft zijn loket bij de Belastingdienst gezet.”

Vooralsnog is er nog geen politieke partij die daadwerkelijk voorstelt het mes in de aftrek te zetten, maar zeker in ambtelijk Den Haag prijkt de giftenaftrek al sinds 2010 als te schrappen fiscale faciliteit op diverse bezuinigingslijstjes.

Een hele grote bezuiniging levert dat overigens niet op. Daarvoor wordt er van de giftenaftrek te beperkt gebruikgemaakt. Geschat wordt dat er dit jaar zo'n 800.000 burgers (van de 13 miljoen belastingplichtigen) gebruikmaken van de in 1952 opgetuigde regeling, wat de overheid 378 miljoen euro kost aan misgelopen belastinginkomsten.

Desondanks deed de giftenaftrek onlangs weer stof opwaaien in Den Haag, nadat de belastingcommissie-Van Dijkhuizen in haar rapportage aan staatssecretaris Weekers (Financiën) voorstelde om hem te schrappen. De commissie sloot zich aan bij een soortgelijk advies dat de studiec commissie belastingstelsel al in 2010 deed aan toenmalig minister Bos.

Beide commissies willen af van de aftrek, omdat die „niet effectief” zou zijn. Volgens de commissies zou dat althans zijn gebleken uit een evaluatie in 2009 van de giftenaftrek door Financiën.

De „negatieve evaluatie” van het ministerie werd al snel onderuitgehaald door filantropiedeskundigen. Zo stelde VU-hoogleraar René Bekkers in een reactie dat het ministerie met de beschikbare gegevens hele-

maal niet het effect van de giftenaftrek had kunnen aantonen. Dat het ministerie vervolgens inderdaad vaststelt dat „niet kon worden aangetoond dat hij bijdraagt aan de doelstelling”, betekent volgens Bekkers nog niet dat de giftenaftrek ook echt niet werkt. Sterker, uit nationaal en internationaal onderzoek zou blijken dat het geefgedrag wel degelijk sterk afhankelijk is van de mogelijkheid van een fiscale aftrek.

Zéker in ambtelijke Haagse kringen blijft het beeld dat de giftenaftrek niet werkt desondanks hardnekkig. Filantropiedeskundige Pamala Wiepking, universitair docent bij de Rotterdam School of Management aan de Rotterdamse Erasmus Universiteit, snapt wel waarom. „Het is een relatief makkelijke bezuiniging, die ook nog eens het belastingstelsel simpeler maakt. Dat doet het altijd goed.”

Toch zou het volgens haar „een gemiste kans” zijn als de regering het advies om de aftrek te schrappen inderdaad zou opvolgen. „Met de giftenaftrek laat je als overheid zien dat je private bijdragen waardeert én stimuleert, en tegelijk dat je belang hecht aan een democratisch georganiseerde samenleving waarin mensen vanuit hun eigen inkomen onbaatzuchtig bepaalde publieke goederen willen steunen.”

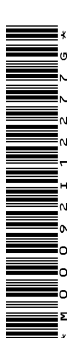
In tegenstelling tot de hypotheekrenteaftrek is de giftenaftrek zoals Nederland die kent in internationaal opzicht ook helemaal niet raar, meent Wiepking. „Bijna alle landen hebben zo'n systeem van giftenaftrek. Ook de VS. Daar vindt men filantropie veel normaler, omdat de staat er uit zichzelf veel minder publieke goederen levert dan de Nederlandse overheid.”

Juist nu de trend is dat ook de overheid hier zich steeds meer terugtrekt, is het belang van filantropie volgens Wiepking juist groter dan ooit. „De filantropische sector kan de leemte vullen. Mensen willen ontzettend graag bijdragen, bijvoorbeeld aan dat asiel dat niet genoeg eten kan kopen voor de hondjes, of aan musea of sportverenigingen. Circa 94 procent van de Nederlanders geeft. Alleen relatief nog niet zo erg veel. Maar dan moet je natuurlijk niet iets afschaffen wat méér geven juist stimuleert.”

Volgens Wiepking wordt er vanuit de overheid ook wel erg makkelijk geredeneerd dat burgers vast de portemonnee wel extra zullen trekken als de over-

2 A account

„Met een
 gewone
 lijstje
 geeft je
 vorm aan
 50 procent
 oortem”

heid een stap terug doet. „De giften zullen dan op z'n best gelijk blijven. Particulieren zijn namelijk niet erg geneigd om bezuinigingen van de overheid te compenseren. Die substitutie is immers niet de reden waarom mensen geven. Ze doen dat om een bijdrage te leveren aan een betere wereld. Meer geven omdat de overheid terugtreedt, is niet bepaald een inspirerende motivatie.”

Waar zomaar schrappen eigenlijk geen optie is, kan volgens de filantropiedeskundigen de huidige giftenaftrek echter wel degelijk worden verbeterd. Wiepking: „De giftenaftrek werkt niet optimaal. Er zit bijvoorbeeld een drempel in die het voor veel mensen lastig maakt. Zij denken nu vaak dat ze hier niet overheen gaan, terwijl dat dikwijls wél zo is. Door die drempel eruit te halen, maak je de giftenaftrek simpeler en daarmee ook toegankelijker.”

Een ander idee is om de giftenaftrek te veranderen in een veel makkelijker uitvoerbaar systeem, waarbij de overheid niet langer fiscale aftrek biedt aan afzonderlijke particulieren, maar de binnengekomen donaties bij goede doelen verdubbelt. Dat vereenvou-

digt de administratieve rompslomp aanzienlijk en leidt volgens VU-hoogleraar Bekkers tot hogere giften tegen dezelfde kosten voor de overheid. Zo bleek uit een onderzoek dat hij uitvoerde met TNS NIPO dat wanneer giften worden gesubsidieerd in de vorm van een verdubbeling, dat ruim 30 procent meer giften oplevert dan wanneer de 'bonus' plaatsvindt in de vorm van een gelijkwaardige belastingkorting.

De verklaring daarvoor is grotendeels psychologisch: zo denken mensen onder meer dat anderen door die verdubbeling meer gaan doneren. Vervolgens besluiten ze dan zélf ook maar meer te geven.

„Sinterklaas bestaat en hij heeft zijn loket bij de Belastingdienst gezet”

